

حاکمیت و مدیریت فناوری اطلاعات

مؤلف:

مهندس علیرضا مشهدی ایوز

سرشناسه: مشهدی ایوز، علیرضا، ۱۳۵۵- مؤلف
حاکمیت و مدیریت فناوری اطلاعات/مؤلف علیرضا مشهدی ایوز
تهران: انتشارات آتی نگر
۱۴۲ ص. مصور، جدول، نمودار.

ISBN: 978-622-8245-81-2

فیبا.

موضوع: تکنولوژی اطلاعات - مدیریت - Management -- Information technology
تکنولوژی اطلاعات و ارتباطات - مدیریت

موضوع: *Information and communications technologies -- Management

موضوع: سازمان - مدیریت - Management -- Organization

HD۳۰/۲

۶۵۸/۴۰۳۸

۱۰۳۸۵۹۱۶

رده بندی کنگره

رده بندی دیویی

شماره کتابشناسی ملی

حاکمیت و مدیریت فناوری اطلاعات

مؤلف: مهندس علیرضا مشهدی ایوز

ناشر: انتشارات آتی نگر

چاپ اول، ۱۴۰۴

شمارگان: ۱۰۰ نسخه

قیمت: ۲,۴۰۰,۰۰۰ ریال

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۸۲۴۵-۸۱-۲

ISBN: 978-622-8245-81-2

حق چاپ برای انتشارات آتی نگر محفوظ است.

نشانی دفتر فروش: خیابان جمالزاده جنوبی، روبه روی کوچه رشتچی، پلاک ۱۴۴، واحد ۱

نمبر: ۶۶۵۶۵۳۳۷

تلفن: ۸-۶۶۵۶۵۳۳۶

www.ati-negar.com

info@ati-negar.com

@atinegar1396

publication_atinegar

فهرست مطالب

۷	پیشگفتار مؤلف
۹	فصل ۱: مقدمه
۹	بررسی اجمالی.....
۹	اهداف آموزش/بیانیه‌های وظیفه.....
۱۰	منابع پیشنهادی برای مطالعات بیشتر.....
۱۱	سؤالات خودآزمایی.....
۱۳	پاسخ سؤالات خودآزمایی.....

بخش الف: حاکمیت فناوری اطلاعات

۱۹	فصل ۲: حاکمیت و استراتژی فناوری اطلاعات
۱۹	مقدمه.....
۲۰	حاکمیت بنگاهی اطلاعات و فناوری.....
۲۲	شیوه‌های خوب برای حاکمیت بنگاهی اطلاعات و فناوری.....
۲۴	نقش حسابرسی در حاکمیت بنگاهی اطلاعات و فناوری.....
۲۵	حاکمیت امنیت اطلاعات.....
۲۹	راهبرد سیستم‌های اطلاعاتی.....
۲۹	برنامه‌ریزی راهبردی.....
۳۰	هوشمندی کسب‌وکار.....

۳۷	فصل ۳: چارچوب‌های مرتبط با فناوری اطلاعات
----	---

۳۹ استانداردها
۳۹ سیاست‌ها
۴۴ رویه‌ها
۴۵ دستورعمل‌ها

۴۷ کمیته‌های حاکمیت فناوری اطلاعات
۴۹ نقش‌ها و مسئولیت‌های مدیریت ارشد و هیئت مدیره
۵۵ مسئولیت‌ها و ساختار سازمانی فناوری اطلاعات
۶۶ تفکیک وظایف در فناوری اطلاعات
۷۲ حسابرسی پیاده‌سازی و ساختار حاکمیت فناوری اطلاعات

۸۰ توسعه برنامه مدیریت ریسک
۸۰ فرایند مدیریت ریسک
۸۵ روش‌های تحلیل ریسک

۸۸ یکپارچه‌سازی مدل بلوغ قابلیت
۸۸ مدل شروع، تشخیص، ایجاد، اقدام و یادگیری (IDEAL)

۹۱ حاکمیت، ریسک و انطباق
۹۲ تأثیر قوانین، مقررات و استانداردهای صنعت بر حسابرسی سیستم اطلاعاتی

بخش ب: مدیریت فناوری اطلاعات

فصل ۱۰: مدیریت منابع فناوری اطلاعات

۹۷

۹۷مقدمه
۹۸ارزش فناوری اطلاعات
۹۸پیاده‌سازی مدیریت پورتفوی فناوری اطلاعات
۹۹شیوه‌های مدیریت فناوری اطلاعات
۹۹مدیریت منابع انسانی
۱۰۵مدیریت تغییر سازمانی
۱۰۶شیوه‌های مدیریت مالی
۱۰۷مدیریت امنیت اطلاعات

فصل ۱۱: اکتساب و مدیریت ارائه‌دهنده خدمات فناوری اطلاعات

۱۰۹

۱۱۱شیوه‌ها و راهبردهای برون‌سپاری
۱۱۷برون‌سپاری و گزارش‌های حسابرسی شخص ثالث
۱۱۸حکمرانی ابری
۱۲۰حاکمیت در برون‌سپاری
۱۲۲برنامه‌ریزی ظرفیت و رشد
۱۲۲مدیریت تحویل خدمات شخص ثالث
۱۲۲پایش و بازبینی خدمات شخص ثالث
۱۲۳مدیریت تغییرات در خدمات شخص ثالث

فصل ۱۲: پایش و گزارشدهی عملکرد فناوری اطلاعات

۱۲۵

۱۲۷بهینه‌سازی عملکرد
۱۲۹ابزارها و تکنیک‌ها

فصل ۱۳: تضمین کیفیت و مدیریت کیفیت فناوری اطلاعات

۱۳۵

۱۳۵تضمین کیفیت
۱۳۶مدیریت کیفیت

پیشگفتار مؤلف

در عصر تحول دیجیتال، فناوری اطلاعات دیگر صرفاً یک ابزار پشتیبان برای عملیات سازمانی نیست، بلکه به یکی از مهم‌ترین پیشران‌های خلق ارزش، مزیت رقابتی و نوآوری پایدار تبدیل شده است. سازمان‌ها- اعم از دولتی و خصوصی- به‌طور فزاینده‌ای به سامانه‌ها، داده‌ها، زیرساخت‌ها و خدمات فناوری اطلاعات متکی هستند و تصمیم‌های مرتبط با این حوزه، تأثیرات راهبردی، مالی، حقوقی و حتی اجتماعی عمیقی به‌همراه دارد. در چنین شرایطی، صرف «مدیریت» فناوری اطلاعات کفایت نمی‌کند، بلکه وجود چارچوبی نظام‌مند برای **حاکمیت فناوری اطلاعات** به‌منظور هم‌راستاسازی فناوری با اهداف کلان سازمان، پاسخ‌گویی، شفافیت و کنترل ریسک‌ها امری ضروری است.

حاکمیت فناوری اطلاعات به‌عنوان بخشی جدایی‌ناپذیر از حاکمیت سازمانی، بر تعیین جهت‌گیری‌ها، سیاست‌ها، ساختارها و سازوکارهای تصمیم‌گیری در حوزه فناوری اطلاعات تمرکز دارد و می‌کوشد تضمین کند که سرمایه‌گذاری‌ها و فعالیت‌های فناوری اطلاعات در راستای تحقق اهداف راهبردی سازمان هستند و ارزش مورد انتظار را ایجاد می‌کنند. در مقابل، **مدیریت فناوری اطلاعات** بیشتر بر برنامه‌ریزی، اجرا، بهره‌برداری و کنترل روزمره منابع و خدمات فناوری اطلاعات متمرکز است. تمایز و در عین حال تکامل این دو مفهوم، یکی از محورهای اساسی این کتاب به‌شمار می‌رود.

هدف این کتاب، ارائه نگاهی جامع، ساخت‌یافته و کاربردی به مفاهیم، اصول، مدل‌ها و چارچوب‌های حاکمیت و مدیریت فناوری اطلاعات است. در این راستا، تلاش شده است ضمن تبیین مبانی نظری، به معرفی و تحلیل چارچوب‌های شناخته‌شده‌ای همچون ISO/IEC 38500، ITIL، COBIT و استانداردهای مرتبط پرداخته شود و جایگاه هر یک در نظام تصمیم‌گیری و اداره فناوری اطلاعات سازمان‌ها به‌روشنی تشریح گردد. همچنین، ارتباط حاکمیت و مدیریت فناوری اطلاعات با موضوعاتی نظیر مدیریت ریسک، امنیت اطلاعات، انطباق‌پذیری، مدیریت خدمات و تحول دیجیتال مورد توجه قرار گرفته است.

این کتاب برای دانشجویان رشته‌های مهندسی فناوری اطلاعات، مهندسی کامپیوتر، مدیریت فناوری اطلاعات و مدیریت، همچنین مدیران، مشاوران و متخصصان حوزه فناوری اطلاعات تدوین شده است. رویکرد کتاب به‌گونه‌ای است که هم بتواند به‌عنوان منبع درسی دانشگاهی مورد استفاده قرار گیرد و هم راهنمایی عملی برای مدیران و تصمیم‌گیران سازمانی فراهم آورد. امید است مطالب ارائه‌شده در این اثر بتواند درک عمیق‌تری از نقش راهبردی فناوری اطلاعات در سازمان‌ها ایجاد کند و زمینه‌ساز طراحی و استقرار نظام‌های اثربخش حاکمیت و مدیریت فناوری اطلاعات در محیط‌های واقعی کسب‌وکار و بخش عمومی باشد.

علی مشهدی ایوز
زمستان ۱۴۰۴ / ۲۰۲۵